

การพัฒนาการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านหนองเงือก
อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

The Development of Moral School Project Management
of Ban Nong Nguak School Pasang District Lamphun Province

กฤตเมธ อุ้นโพธิ์ | Kritamet Unphothi¹
สำเนา หมื่นแจ่ม | Samnao Muenjaem²
สายฝน แสนใจพรม | Saiphon Sanjaiprom³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านหนองเงือก อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน 2) เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านหนองเงือก อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน และ 3) เพื่อศึกษาผลการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านหนองเงือก อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน โดยมีผู้ให้ข้อมูล รวมจำนวน 9 คน ประชากรในการวิจัยรวม 37 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา พระสอนศีลธรรม ครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียนแกนนำ และกลุ่มตัวอย่างจากประชากรนักเรียน 185 คน เป็นตัวแทนนักเรียน จำนวน 60 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ปลายเปิด แบบสัมภาษณ์และแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง แบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการ แบบประเมินคุณภาพกิจกรรมและแบบประเมินการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านหนองเงือก การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเรียบเรียงจัดหมวดหมู่เสนอเป็นความเรียง

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัญหาการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านหนองเงือก ด้านการวางแผนงาน การดำเนินงานไม่เป็นไปตามขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง นโยบายมีความซ้ำซ้อนด้านการจัดการองค์กร การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานไม่ครอบคลุมกิจกรรมของโครงการ ด้านภาวะการเป็นผู้นำ การกำหนดทิศทางการดำเนินงานไม่ชัดเจน ด้านการควบคุม นิเทศ ติดตาม ขาดการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ 2) การพัฒนาการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านหนองเงือก พบว่า มีแนวทางตามกระบวนการบริหาร POLC ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการจัดการองค์กร ด้านภาวะการเป็นผู้นำ และด้านการควบคุม 3) การบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านหนองเงือก พบว่า มีคุณภาพกิจกรรมตามโครงการโรงเรียนคุณธรรมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมตามกระบวนการบริหาร POLC ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการวางแผน มีระดับการบริหารจัดการโครงการสูงสุด รองลงมา คือ ด้านภาวะการเป็นผู้นำ ด้านการจัดการองค์กร และด้านการควบคุม

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, โครงการโรงเรียนคุณธรรม, โรงเรียนคุณธรรม

¹ นักศึกษาด้านวิชาการบริหารการศึกษา ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

Abstract

The purposes of this research were 1) to study condition problems of Moral School Project Management of Ban Nong Ngueak school, Pasang District, Lamphun Province, 2) to develop Moral School Project Management of Ban Nong Ngueak School, Pasang District, Lamphun Province, and 3) to study results of Moral School Project Management of Ban Nong Ngueak School, Pasang District, Lamphun Province. There were 9 informants and 37 subjects of study. The subjects were administrators, moral teaching monks, teachers and educators, student leader and samples from a population of 185 students representing 60 students. The tools used were 1) open-ended interview forms, 2) interview forms, and structured in-depth interviews, 3) workshop record form, 4) the activity quality assessment form and 5) the Moral School Project Management assessment form of Ban Nong Ngueak School. To analysis quantitative data, the researcher employed arithmetic mean and standard deviation. In term of qualitative data, the researcher employed content analysis to categorize the proposals into essays.

The findings were as follows: 1) there were 4 conditions of problems of Moral School Project Management of Ban Nong Ngueak School, Pasang District, Lamphun Province. They were 1) planning aspect; planning educational institution do not implement its working procedures, policies were redundant, 2) organizing aspect; some appointments of operating committees did not cover project activities, 3) leadership aspect; the direction of operation was not obvious, and 4) controlling supervision and monitoring aspect; lack of systematic operation. 2) The develop of the school employed the POLC management guidelines, 3) the overall quality of activities according to the moral school project was at the highest level and there was a management of the moral school project according to the overall POLC administration process at a high level. Planning aspect was of the highest level of project management, followed by leading, organizing and controlling respectively.

Keywords: Management, Moral School Project, Moral School

บทนำ

คุณธรรมเป็นความดีงามที่อยู่ภายในจิตสำนึกของมนุษย์ เป็นสิ่งสำคัญที่ยึดเป็นหลักในการประพฤติปฏิบัติ ในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างสันติ โดยพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระราชกระแสรับสั่ง “ช่วยสร้างคนดีให้บ้านเมือง” และพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร ว่าด้วยการศึกษาต้องมุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน 4 ด้าน โดย 1 ใน 4 มีแนวปฏิบัติในเรื่อง “การมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง - มีคุณธรรม” จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรช่วยกันสร้างคนดีให้บ้านเมือง (ดาวพงษ์ รัตนสุวรรณ, 2563) ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับที่ 20 พุทธศักราช 2560 ได้ระบุในมาตรา 54 ว่าการศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี หรือแม้แต่รัฐบาลปัจจุบันมีนโยบายที่จะจัดให้มีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ เพื่อสร้างคุณภาพของคนไทยให้เป็นคนดีมีคุณธรรม (สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, 2560) ปัจจุบันรัฐบาลได้นำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ.2560-2564 มุ่งให้มีการวางรากฐานให้คนไทยเป็นคนที่สมบูรณ์ มีคุณธรรมจริยธรรม และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 ได้กำหนด จุดประสงค์เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคม แห่งการ

เรียนรู้และคุณธรรมจริยธรรม รู้รักสามัคคี และร่วมผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศ อย่างยั่งยืน คุณธรรมจึงเป็น สิ่งสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอน (กระทรวงศึกษาธิการ,2560) อีกทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ในหมวด 1 มาตรา 6 ได้กำหนดให้การจัดการศึกษา เพื่อ พัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ,2553)

จากสถานการณ์ของโลกมีการเปลี่ยนแปลงที่หลากหลายทำให้วิถีชีวิตของมนุษย์เปลี่ยนแปลงไปแต่เดิมอยู่ด้วยกัน แบบพึ่งพาอาศัยกลายเป็นสังคมที่ขาดคุณธรรมจริยธรรม เกิดปัญหาการเอาเปรียบขาดน้ำใจเอื้ออาทรต่อกัน ส่งผลให้เยาวชนไทยในปัจจุบันมีพฤติกรรมที่แสดงออกในทางที่ไม่เหมาะสม ในขณะที่วัยรุ่นไทย หน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนกลับไม่ตระหนัก และไม่ให้ความสนใจกับการแก้ปัญหาพฤติกรรม นักเรียนซึ่งเป็นเยาวชนที่กำลังศึกษาเล่าเรียนในระบบอย่างจริงจัง การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม โดยกำหนดตัวบ่งชี้ให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร กระทรวงศึกษาธิการจึงมีจุดมุ่งหมายการ ขับเคลื่อนนโยบายและจุดเน้นไปสู่การปฏิบัติเพื่อเกิดผลสัมฤทธิ์ในภาพรวมคือการใช้กระบวนการพัฒนาคุณธรรม บุรณาการในทุกกระบวนการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563, น. 30) อีกทั้ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 (2563, นน. 171-180) มุ่งให้โรงเรียนในสังกัดได้พัฒนา คุณภาพการศึกษา มีการกำหนดการขับเคลื่อนการดำเนินงานให้เกิดคุณภาพกับเด็ก ตั้งแต่ในระดับปฐมวัยถึงระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างต่อเนื่อง มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร โดยใช้การนิเทศ ติดตามตามนโยบาย 9 จุดเน้น โดยมีโครงการโรงเรียนคุณธรรมสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นจุดเน้นที่ 3 ที่ให้ ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในกระบวนการขับเคลื่อนกิจกรรมส่งเสริม ความดีในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาและปรับเปลี่ยนเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้อย่างยั่งยืน โดยมีศูนย์ โรงเรียนคุณธรรมมูลนิธิยุวสถิรคุณดำเนินการตอบสนองโดยผลิตคู่มือแนวทางในการดำเนินงานขับเคลื่อนโรงเรียน คุณธรรมเพื่อให้สถานศึกษานำไปปรับใช้

ปัจจุบันผู้บริหารเป็นบุคคลมีความสำคัญแก่คนทุกกลุ่มในองค์กรเพราะเป็นผู้ประสานสร้างความเข้าใจให้ คนอยู่ร่วมกันได้ เพื่อให้องค์กรสามารถดำเนินไปได้อย่างเป็นระบบมีการวางแผนงาน จัดวางตัวบุคคลให้เหมาะสม มีภาวะการเป็นผู้นำ และควบคุมกำกับติดตาม โดยที่ทุกฝ่ายต่างทำงานได้ประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ และต้องอาศัยคนอื่นเป็นผู้ทำงานต่าง ๆ ซึ่งการบริหารการศึกษาในยุคปัจจุบันนั้นได้มีนักวิชาการกล่าวถึง ผู้บริหารมืออาชีพในยุคไทยแลนด์ 4.0 ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกสำคัญและเป็นตัวแปรสำคัญในด้านการจัด การศึกษาให้มีคุณภาพ และมีอิทธิพลสูงสุดต่อคุณภาพของผลลัพธ์ที่เกิดจากการบริหาร จึงต้องมีคุณลักษณะเป็น “นักบริหารมืออาชีพ” ใช้กระบวนการบริหาร POLC เพื่อสร้างประสิทธิภาพให้กับองค์กรนำพาการปฏิรูปไปสู่ ความสำเร็จตามเป้าหมายและบริหารจัดการให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ประกอบด้วย 1) การวางแผน (Planning) 2) การจัดองค์กร (Organizing) 3) การเป็นผู้นำ (Leading) และ 4) การควบคุม (Controlling) (สาริตา เจนเข้ว่าและเสวียน เจนเข้ว่า 2560,น.267-276) จากนโยบายสู่การปฏิบัติโรงเรียนบ้านหนองเงือก สามารถนำเอา แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรมของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปรับ ใช้ตามความเหมาะสมของสภาพบริบทของสถานศึกษา และจากรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา มีการดำเนินกิจกรรมตามนโยบายและแผนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียน ระบบการบริหารจัดการยังไม่มี ขั้นตอนดำเนินงานที่แน่ชัด ขาดความชัดเจนในการมีกลไกในการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม อีกทั้งยังไม่มี การดำเนินกิจกรรมในสถานศึกษาที่ให้ทุกคนมีส่วนร่วมกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาส่งเสริมพฤติกรรมนักเรียน ครูและผู้บริหารร่วมกัน ขาดการนิเทศติดตามที่ชัดเจนและมีการออกแบบกิจกรรมส่งเสริมเพื่อพัฒนาคุณธรรมของ ผู้เรียนที่ยังไม่เป็นรูปธรรม นักเรียนส่วนใหญ่ได้เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในภาพรวม เท่านั้น ดังนั้นการดำเนินการตามแนวทางโรงเรียนคุณธรรมเพื่อมุ่งแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ ลดทอนพฤติกรรมเชิงลบ

ส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมเชิงบวกกับผู้บริหาร ครูและนักเรียน โดยให้มีพื้นที่ร่วมกันในการกำหนดแนวทางที่จะแก้ไขพฤติกรรมเชิงลบของผู้บริหาร ครูและนักเรียนที่มีอยู่ได้ ตรงจุด อีกทั้งการพัฒนาครูในการออกแบบกิจกรรมในระดับชั้นเรียนและผู้บริหารมีการติดตามที่ชัดเจนเพิ่มขึ้น (โรงเรียนบ้านหนองเงือก 2562,น.10-12)

ดังนั้นจากที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยต้องการแก้ไขปัญหาโดยศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านหนองเงือก เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรม และนำผลการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านหนองเงือกต่อไป

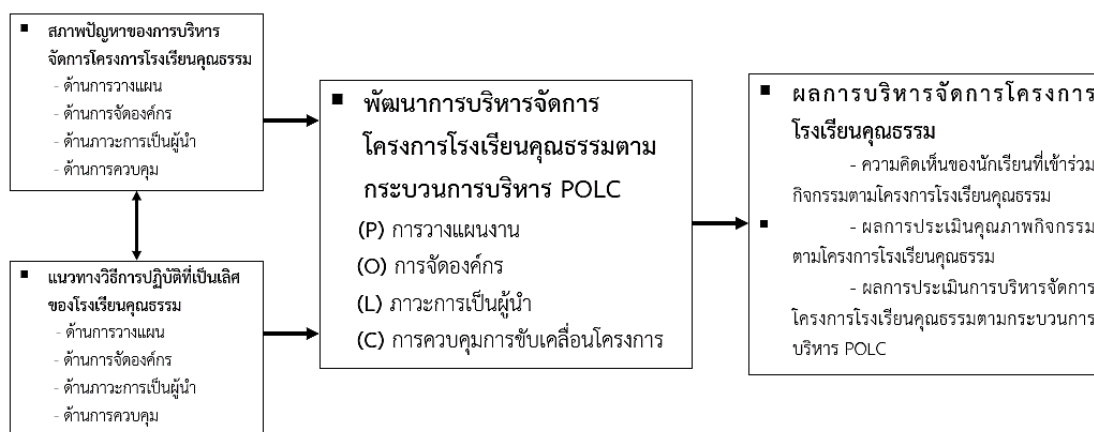
การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้มุ่งศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการตามกระบวนการบริหาร POLC (Louis A. Allen,1958) ซึ่งประกอบไปด้วย 1. การวางแผน (Planning) 2. การจัดองค์กร (Organizing) 3. ภาวะการเป็นผู้นำ (Leading) 4. การควบคุม (Controlling) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสาร ตำรา ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการและการพัฒนาส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม เพื่อหาวิธีการและแนวทางแก้ไขปัญหา ดังนี้

Louis A. Allen (1958) ได้อธิบายถึงทฤษฎีการบริหารจัดการ POLC ที่ใส่ใจกระบวนการเริ่มตั้งแต่การวางแผนงาน การจัดการองค์กร ภาวะการเป็นผู้นำและการควบคุม กำกับ ติดตามดูแล ประกอบด้วย 1) การวางแผน (Planning) กำหนดเป้าหมายองค์กรและวิธีการทำงานที่จะทำให้บรรลุเป้าหมาย 2) การจัดองค์กร (Organizing) กำหนดภารกิจของงาน เตรียมกิจกรรมที่จะมอบหมายให้คนหรือกลุ่มคนให้ทำหน้าที่รับผิดชอบเป็นไปตามแผนที่กำหนด รวมถึงการประสานงานจัดทรัพยากรให้พร้อม 3) ภาวะการเป็นผู้นำ (Leading) กำกับดูแลบริหารงานชักนำกระตุ้นและส่งเสริม เต็มใจที่จะทำงาน ทুমเทและอุทิศตัวให้กับงานจนได้ผลงานตามที่ต้องการ 4) การควบคุม (Controlling) เป็นกระบวนการในการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานกำหนดมาตรฐาน เปรียบเทียบ ประเมินผล กำกับดูแลการทำงาน ตลอดจนสื่อสารกับผู้ปฏิบัติ ปรับปรุงแก้ไขให้ดำเนินงานตามเป้าหมาย

ปภัสวดี วีรภักดี และคณะ (2560) ได้อธิบายถึง โรงเรียนคุณธรรมเป็นสถานศึกษาที่ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในกระบวนการขับเคลื่อนกิจกรรมส่งเสริมความดีในรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาและปรับเปลี่ยนเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้อย่างยั่งยืนและกล่าวถึงการพัฒนาส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของโรงเรียนคุณธรรม 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 สร้างการรับรู้และการยอมรับ เน้นเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา จัดการประชุมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเชิงลึกแก่คณะครู เพื่อให้มีความเข้าใจ สมัคใจ และพร้อมใจกัน ทั้งครู นักเรียน ผู้ปกครอง ผู้ปกครองและผู้มีส่วนได้เสียอื่น ๆ เข้าร่วมการพัฒนาเป็นโรงเรียนคุณธรรม ขั้นตอนที่ 2 สร้างครูแกนนำและนักเรียนแกนนำ ขั้นตอนที่ 3 กำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน ขั้นตอนที่ 4 กำหนดวิธีการบรรลุคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน ขั้นตอนที่ 5 ลงมือปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายการเปลี่ยนแปลง และขั้นตอนที่ 6 สร้างกลไกขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านหนองเงือก อำเภอบำรุง จังหวัดลำพูน
2. เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านหนองเงือก อำเภอบำรุง จังหวัดลำพูน
3. เพื่อศึกษาผลการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านหนองเงือก อำเภอบำรุง จังหวัดลำพูน

วิธีการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการวิจัย เพื่อศึกษาสภาพปัญหา พัฒนาและศึกษาผลการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านหนองเงือก อำเภอบำรุง จังหวัดลำพูน ผู้วิจัยได้แบ่งการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียน บ้านหนองเงือก อำเภอบำรุง จังหวัดลำพูน

แหล่งข้อมูล ได้แก่ ประชากรในการวิจัย 37 คน

ผู้วิจัยได้กำหนดประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน พระสอนศีลธรรม 1 รูป ครูและบุคลากรทางการศึกษา 15 คน และนักเรียนแกนนำ 20 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ใช้สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา และพระสอนศีลธรรม และแบบสอบถามปลายเปิดแบบมีโครงสร้าง ใช้สำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา และนักเรียนแกนนำ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ เข้าเก็บรวบรวมข้อมูล ส่งถึงผู้อำนวยการโรงเรียนบ้าน หนองเงือก อำเภอบำรุง จังหวัดลำพูน ดำเนินการนัดหมายวัน เวลา ในการเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง ทำการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและพระสอนศีลธรรม และนำแบบสอบถามไปสอบถามครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาและนักเรียนแกนนำ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสร้างข้อสรุปเพื่อให้ได้สภาพปัญหาการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านหนองเงือก

ระยะที่ 2 พัฒนาการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านหนองเงือก อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูล 6 คน และประชากร 17 คน

ระยะที่ 2.1. ศึกษาแนววิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ จำนวน 3 โรงเรียน มีผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 2 คน รวม 6 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา,ครูผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนคุณธรรม โดยมีเกณฑ์พิจารณา ได้แก่ เป็นโรงเรียนที่มีบริบทใกล้เคียงกันที่เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดลำพูน และเป็นโรงเรียนที่ได้รับรางวัลการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมที่มีแนวทางวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศในระดับเขตพื้นที่ขึ้นไป ได้แก่ 1) โรงเรียนด้าบลริมปิง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน 2) โรงเรียนบ้านห้วยส้ม อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน 3) โรงเรียนบ้านหนองเก็ด อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

ระยะที่ 2.2. พัฒนาการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมตามกระบวนการบริหาร POLC ของโรงเรียนบ้านหนองเงือก อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ประชากรในการวิจัย 17 คน ได้แก่ ผู้บริหาร 1 คน พระสอนศีลธรรม 1 รูป ครูและบุคลากรทางการศึกษา 15 คน โดยผู้วิจัยยกร่างการพัฒนาร่างกระบวนการบริหารจัดการโครงการและประชุมเชิงปฏิบัติการให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาร่างการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านหนองเงือก อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง ใช้สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีส่วนเป็นผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนคุณธรรม และแบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาร่างการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมตามกระบวนการบริหาร POLC

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ เข้าเก็บรวบรวมข้อมูล ส่งถึงผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองเงือก อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ดำเนินการนัดหมายวันเวลา ในการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ทำการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนคุณธรรม นำผลการศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านหนองเงือก อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูนและศึกษาวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของโรงเรียนคุณธรรมจำนวน 3 โรงเรียนที่มีบริบทใกล้เคียงกันมายกร่างพัฒนาร่างการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียน ประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมแสดงความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา พระสอนศีลธรรม ครูและบุคลากรทางการศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการร่างแนวทางการพัฒนาร่างการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านหนองเงือก อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เรียบเรียงจัดหมวดหมู่และสร้างข้อสรุปเพื่อให้ได้การบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ และผลการประชุม เชิงปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาร่างการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมตามกระบวนการบริหาร POLC

ระยะที่ 3 ศึกษาผลการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านหนองเงือก อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูล 3 คน กลุ่มตัวอย่าง 60 คน และประชากร 17 คน

ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน ศึกษาพิเศษ 1 คน และครูผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนคุณธรรม 1 คน ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน พระสอนศีลธรรม 1 รูป

ครูและบุคลากรทางการศึกษา 15 คน และกลุ่มตัวอย่างจากประชากรนักเรียนทั้งหมด 185 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ซึ่งเป็นตัวแทนของนักเรียนแต่ละระดับชั้น ระดับชั้นละ 5 คน รวม 60 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 3 ฉบับ ได้แก่

ฉบับที่ 1 แบบประเมินคุณภาพกิจกรรมตามโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านหนองเงือก มีลักษณะเป็น มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีประเด็นเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรม ความก้าวหน้าและความสำเร็จของกิจกรรม ใช้สำหรับผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์และครู

ฉบับที่ 2 แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นในการเข้าร่วมกิจกรรมตามโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านหนองเงือก มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด มีประเด็นเกี่ยวกับ ความรู้สึก ความคิดเห็นในการเข้าร่วมกิจกรรมตามโครงการโรงเรียนคุณธรรม ใช้สำหรับ นักเรียนกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นตัวแทนของนักเรียนแต่ละระดับชั้น ตั้งแต่ ระดับชั้นอนุบาล 1-3 ระดับชั้น ป.1-3 ระดับชั้น ป.4-6 และระดับชั้น ม.1-3

ฉบับที่ 3 แบบประเมินการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านหนองเงือก มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีประเด็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการโครงการตาม กระบวนการบริหาร POLC และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ใช้สำหรับ ผู้บริหารสถานศึกษา พระสอนศีลธรรม ครูและบุคลากรทางการศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ เก็บรวบรวมข้อมูล ส่งถึงผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองเงือก อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน นำกระบวนการบริหาร POLC ไปใช้ในการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านหนองเงือก อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ดำเนินการเชิญ ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์และครู ประเมินกิจกรรมตามโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านหนองเงือก อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน สัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรมตามโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียน และนำแบบประเมินให้ผู้บริหารสถานศึกษา พระสอนศีลธรรม ครูและบุคลากรทางการศึกษา ประเมินการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมตามกระบวนการบริหาร POLC ของโรงเรียนบ้านหนองเงือก อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตาราง โดยใช้ค่าสถิติแปลความหมาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักเรียน โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จัดหมวดหมู่ แล้วนำเสนอในรูปแบบความเรียง

ผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านหนองเงือก อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

1.1. ด้านการวางแผนงาน พบว่า สภาพปัญหา การดำเนินงานไม่เป็นไปตามขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ไม่มีการกำหนดการดำเนินงานโครงการอย่างต่อเนื่อง การกำหนดคุณธรรมเป้าหมายไม่ได้เป็นไปตามขั้นตอน นโยบายมีความซ้ำซ้อน ใช้ระยะเวลานานในการวางแผนงาน

1.2. ด้านการจัดการองค์กร พบว่า สภาพปัญหาการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน ไม่ครอบคลุมกิจกรรมของโครงการ มีการจัดสรรเวลาทำกิจกรรมไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน ให้เวลาตอบสนองนโยบายให้กับโครงการอื่น ครูและบุคลากรทางการศึกษามีเวลาค่อนข้างจำกัดมองขั้นตอนโครงการโรงเรียน

คุณธรรมเป็นภาระงานที่เพิ่มขึ้น การดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง มีการเปลี่ยนแปลงหัวหน้างาน และนักเรียนบางส่วนไม่ให้ความร่วมมือในการรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย

1.3. ด้านภาวะการเป็นผู้นำ พบว่า สภาพปัญหาการดำเนินงานเป็นระบบสั่งการตามสายบังคับบัญชาทำให้เกิดความไม่ต่อเนื่อง กำหนดทิศทางการดำเนินงานไม่ชัดเจน การปฏิบัติทำกิจกรรมไม่มีการดำเนินการอย่างจริงจัง ไม่มีการประชุมเพิ่มเติมในการขับเคลื่อนงาน การบริหารจัดการมีความยืดหยุ่นมากเกินไป ครูและบุคลากรไม่มีความมั่นใจในการนำนักเรียนทำกิจกรรม

1.4. ด้านการควบคุม พบว่า สภาพปัญหาการนิเทศติดตามขาดการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ไม่มีการกำหนดผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน มีการรายงานผลไม่เป็นไปตามกระบวนการของโรงเรียนคุณธรรม การติดตามงานใช้ระยะเวลานาน มีการรายงานกิจกรรมในภาพรวมของโรงเรียน โครงการไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้มีน้อยโดยดำเนินการในลักษณะสอดแทรกนำเข้าไปในวาระการประชุมประจำเดือน และไม่มีแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนที่สามารถนำมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่

2. พัฒนาการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านหนองเงือก อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

2.1. ด้านการวางแผนงาน พบว่า ผู้บริหารและคณะครู มีแนวทางการบริหารจัดการด้านการวางแผนงาน ได้แก่ ประชุมสร้างการรับรู้ และการยอมรับของคณะครูในสถานศึกษาร่วมกัน มีการประชุมวางแผนเพื่อกำหนดแนวทางการบริหารจัดการ ศึกษาเกณฑ์ตัวบ่งชี้ การดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรมสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรมของหน่วยงานต้นสังกัด มีการบูรณาการ กำหนดนโยบาย และกิจกรรมที่ใกล้เคียงกันบรรจุลงในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการสถานศึกษา ประชุมเชิงปฏิบัติการสร้างครูแกนนำและนักเรียนแกนนำ ดำเนินการประชุมร่วมกันระหว่าง ผู้บริหาร ครู ตัวแทนนักเรียนและตัวแทนผู้ปกครอง ร่วมกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์และวิธีบรรลुकุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน

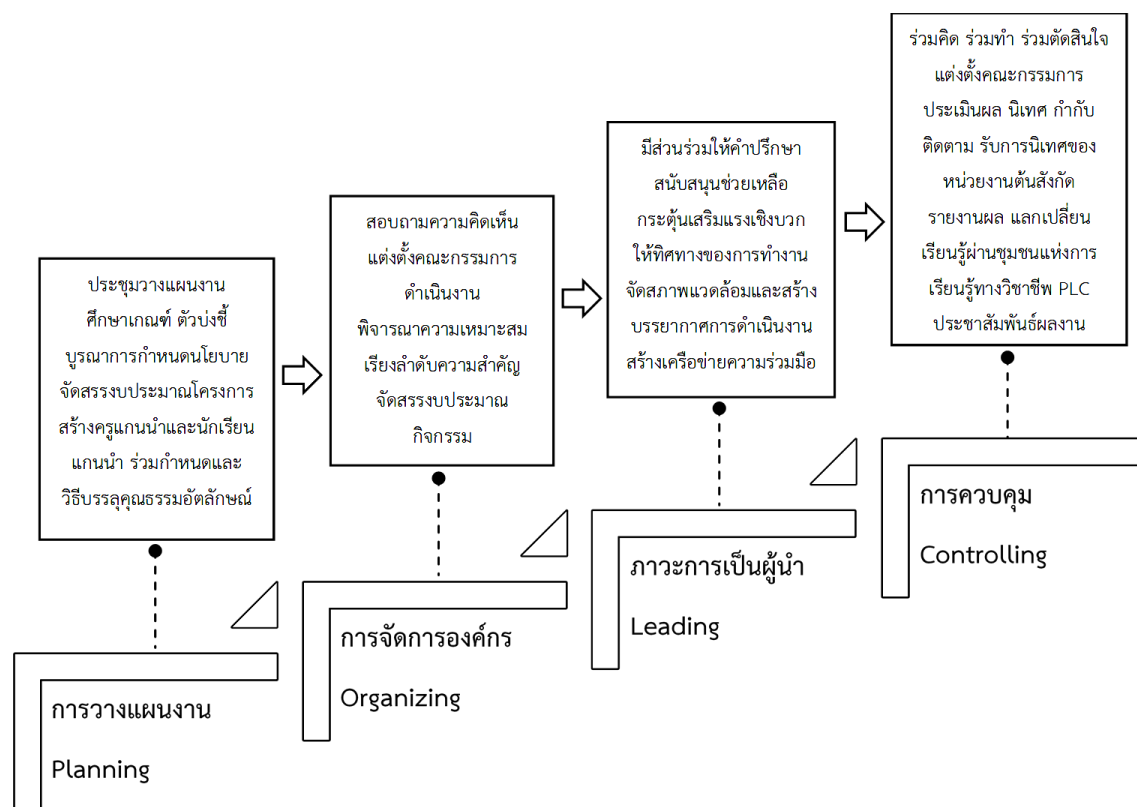
2.2. ด้านการจัดการองค์กร พบว่า ผู้บริหารและคณะครู มีแนวทางการบริหารจัดการด้านการจัดการองค์กร ได้แก่ ผู้บริหารดำเนินการสอบถามความคิดเห็นคณะครูก่อนการมอบหมายงาน แต่งตั้งคณะกรรมการเป็นทีมงานในการดำเนินงาน พิจารณาความเหมาะสมตามตำแหน่งหน้าที่ ความสนใจ ความถนัด และประสบการณ์ จัดสรรงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมตามโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการโรงเรียนคุณธรรมและพิจารณาปริมาณกิจกรรมในการดำเนินงาน เรียงลำดับความสำคัญของการสนับสนุนกิจกรรมและงบประมาณ

2.3. ด้านภาวะการเป็นผู้นำ พบว่า ผู้บริหารและคณะครู มีแนวทางการบริหารจัดการด้านภาวะการเป็นผู้นำ ได้แก่ ผู้บริหารมีส่วนร่วมให้คำปรึกษา สนับสนุนช่วยเหลือ พบปะพูดคุยกับคณะครูผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนคุณธรรมและครูในชั้นเรียน ลงมือปฏิบัติกิจกรรมเพื่อบรรลุเป้าหมายการเปลี่ยนแปลง (คุณธรรมอัตลักษณ์) กระตุ้นเสริมแรงเชิงบวกต่อการทำงาน ให้ความไว้วางใจ ให้ทิศทางของการทำงานและตัดสินใจให้กับครูเมื่อครูเสนอทางเลือก จัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนเอื้อต่อการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ส่งเสริมการมีส่วนร่วมลงมือปฏิบัติในกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านการดำเนินงานระหว่าง ผู้บริหาร ครูและนักเรียน และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนผ่านงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีเครือข่ายกับหน่วยงานภายนอก

2.4. ด้านการควบคุม พบว่า ผู้บริหารและคณะครู มีแนวทางการบริหารจัดการด้านการควบคุม ได้แก่ ผู้บริหารมีการประชุมพูดคุยโดยการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจกับคณะครูและแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการดำเนินงาน สร้างกลไกการขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม มีการนิเทศติดตามการดำเนินกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ และรับการส่งเสริม สนับสนุนจากศึกษานิเทศก์ของหน่วยงานต้นสังกัด และนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนา มีการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านชุมชน

การเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และใช้การประชุมสถานักเรียนเป็นส่วนหนึ่งของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีการประเมินผล การดำเนินงานโครงการ และมีการประชาสัมพันธ์ผลงานผ่านทางโซเชียลมีเดีย Facebook, Line และเว็บไซต์ของ โรงเรียน

ผู้วิจัยสังเคราะห์แนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียน บ้านหนองเงือก อำเภอบำรุง จังหวัดลำพูน ได้ดังนี้

ภาพ 2 แนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านหนองเงือก

3. ผลการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านหนองเงือก อำเภอบำรุง จังหวัดลำพูน

3.1. ผลการประเมินคุณภาพกิจกรรมตามโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านหนองเงือก อำเภอบำรุง จังหวัดลำพูน มีผลการประเมินแสดงในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์การประเมินคุณภาพกิจกรรมตามโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านหนองเงือก อำเภอบำรุง จังหวัดลำพูน

รายการพิจารณา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
ด้านการดำเนินกิจกรรมในโครงการโรงเรียนคุณธรรม	4.57	0.41	มากที่สุด
รูปแบบกิจกรรมการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสมสอดคล้องกับคุณธรรมอัตลักษณ์ ของสถานศึกษา	4.67	0.58	มากที่สุด
มีกิจกรรมที่หลากหลายนำมาปรับใช้ได้อย่างเหมาะสม	4.67	0.58	มากที่สุด
ลำดับขั้นตอนในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	5.00	0.00	มากที่สุด
ระยะเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมเหมาะสมกับการจัดกิจกรรม	4.33	0.58	มาก
เอกสารและสื่อประกอบการจัดกิจกรรมเหมาะสม	4.67	0.58	มากที่สุด
สถานที่มีความเหมาะสมแก่การดำเนินกิจกรรม	4.67	0.58	มากที่สุด
การนำเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้ในกิจกรรมอย่างเหมาะสม	4.00	0.00	มาก

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์การประเมินคุณภาพกิจกรรมตามโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านหนองเจือก อำเภอบ้านดง จังหวัดลำพูน (ต่อ)

รายการพิจารณา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
ด้านความก้าวหน้าและความสำเร็จของกิจกรรมในโครงการโรงเรียนคุณธรรม	4.67	0.00	มากที่สุด
การจัดทำเอกสารการรายงานความก้าวหน้าของกิจกรรมอย่างเหมาะสม	4.00	0.00	มาก
หลักฐานของผลการดำเนินงานกิจกรรม	5.00	0.00	มากที่สุด
ประโยชน์จากการทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น ครูและนักเรียน นักเรียนและนักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.60	0.29	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์การประเมินคุณภาพกิจกรรมตามโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านหนองเจือก อำเภอบ้านดง จังหวัดลำพูน พบว่ามีคุณภาพกิจกรรมตามโครงการโรงเรียนคุณธรรมในภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.29) และเมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยพบว่า ความก้าวหน้าและความสำเร็จของกิจกรรมในโครงการโรงเรียนคุณธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.00) รองลงมา ได้แก่ การดำเนินกิจกรรมในโครงการโรงเรียนคุณธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.41) ตามลำดับ และมีข้อเสนอแนะ ได้แก่ เพิ่มการเสริมแรงให้กับ คณะครูและนักเรียน โดยมีการมอบเกียรติบัตรของโรงเรียนเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการดำเนินกิจกรรม และต่อยอดกิจกรรมโดยการนำโครงการเข้าสู่ครอบครัวผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมการร่วมสร้างครอบครัวคุณธรรมในปีการศึกษาต่อไป

3.2. ผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นในการเข้าร่วมกิจกรรมตามโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านหนองเจือก ด้านความรู้สึกรู้สึกในการเข้าร่วมกิจกรรม นักเรียนมีความรู้สึกสนุก ตลก ดีใจ ภูมิใจ ไม่น่าเบื่อ ตื่นเต้นและท้าทายความสามารถ ด้านการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ได้แก่ ฟังนิทาน เล่น ร้องเพลง ขว่นเพื่อน ทำกิจกรรม ช่วยกันทำงานกลุ่มวางแผนแก้ปัญหาในห้องเรียน แบ่งหน้าที่จัดทำบอร์ดโครงการคุณธรรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ด้านประโยชน์ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ได้แก่ ตั้งใจฟังครูสอน ไม่เกรงทำเวรห้องเรียนไม่ต้องรอครูสั่ง เห็นขยะเดินไปเก็บ เรียนรู้ในการสื่อสารกับเพื่อน คิดก่อนพูด นำขั้นตอนการทำโครงการไปปรับใช้กับวิชาอื่น ๆ ปรับปรุงพฤติกรรมของตนเอง คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าตนเองและตรงต่อเวลา

3.3. ผลการประเมินการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านหนองเจือก อำเภอบ้านดง จังหวัดลำพูน มีผลการวิเคราะห์การประเมินการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านหนองเจือก ในตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การประเมินการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านหนองเจือก อำเภอบ้านดง จังหวัดลำพูน

รายการพิจารณา	μ	σ	ระดับการบริหาร
ด้านการวางแผน (Planning)	4.18	0.48	มาก
ดำเนินการประชุมวางแผนงาน พูดคุย ระหว่างผู้บริหาร ครู นักเรียนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง	4.18	0.53	มาก
สร้างการยอมรับและรับรู้ในสถานศึกษาาร่วมกัน			
กำหนดนโยบาย จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการสถานศึกษา ให้	4.06	0.43	มาก
รองรับการดำเนินงานตามนโยบาย			
กำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์หรือคุณธรรมเป้าหมายและวิธีบรรลุนคุณธรรมอัตลักษณ์หรือ	4.71	0.47	มากที่สุด
คุณธรรมเป้าหมายของโรงเรียน			
ส่งเสริมพัฒนาครูแกนนำและนักเรียนแกนนำ เช่น ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อกำหนด แนว	4.12	0.49	มาก
ทางการบริหารจัดการสร้างการรับรู้			

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การประเมินการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านหนองเงือก อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน (ต่อ)

รายการพิจารณา	μ	σ	ระดับการบริหาร
ด้านการจัดการองค์กร (Organizing)	4.11	0.53	มาก
กำหนดโครงสร้างองค์กรพิจารณาความเหมาะสมของบุคลากรในการขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม	4.06	0.56	มาก
แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน เพื่อขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม กำหนดโครงสร้างองค์กรชัดเจนและไม่ทับซ้อน (Formulate Organizational Structure)	4.12	0.49	มาก
จัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสมลงตัว เช่น งบประมาณดำเนินการ บุคลากร สถานที่ (Resource Allocation)	4.00	0.50	มาก
มอบหมายงานให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาตามตำแหน่ง หน้าที่ และภาระงานเดิมที่สอดคล้องกับการดำเนินงานของโครงการ (Job Design)	4.24	0.56	มาก
ด้านภาวะการเป็นผู้นำ (Leading)	4.16	0.59	มาก
สนับสนุนโรงเรียนให้สามารถเริ่มต้นการลงมือปฏิบัติกิจกรรมเพื่อบรรลุเป้าหมายการเปลี่ยนแปลง	4.41	0.51	มาก
สนับสนุนการสร้างภาวะผู้นำและบอกทิศทางของการทำงานแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา (Leadership & Direction)	4.29	0.59	มาก
มีไหวพริบการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมในโครงการโรงเรียนคุณธรรม (Decision Making)	3.88	0.86	มาก
กระตุ้นเสริมแรงจิตใจทางบวกในการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา (Motivation)	4.06	0.56	มาก
สื่อสารและประสานงานและให้คำปรึกษาแนะนำในประเด็นต่าง ๆ เช่น ให้แนวทางการขับเคลื่อนไปสู่โรงเรียนคุณธรรม ส่งเสริมสนับสนุน ให้กำลังใจในการทำงาน ชมเชย ยกย่องให้ความไว้วางใจ (Coordination & Communication)	4.18	0.53	มาก
สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมทั้งภายในห้องเรียนและ ภายนอกห้องเรียน เช่น มุมส่งเสริมคุณธรรมในห้องเรียน สภาพแวดล้อมบริเวณโรงเรียน	4.29	0.47	มาก
สร้างการมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ	4.00	0.61	มาก
ด้านการควบคุม (Controlling)	4.04	0.62	มาก
สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม และตัวชี้วัดโรงเรียนคุณธรรม	4.06	0.56	มาก
แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ ติดตาม (Review) การดำเนินแผนปฏิบัติการของโรงเรียน (Corrective Action) ภายในโรงเรียนตามแผนปฏิบัติการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียน	3.94	0.43	มาก
สร้างเครื่องมือและกลไกในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม เพื่อสร้างระบบการทำงาน ให้ได้มาตรฐานในการทำงานอย่างราบรื่น (Process & Standards)	4.12	0.70	มาก
ประเมินผลระหว่างดำเนินงานและประเมินผลเมื่อครบรอบปี และนำผลการประเมิน ไปใช้ประโยชน์ (Evaluation)	4.12	0.60	มาก
ดำเนินการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รายงานผลการดำเนินงาน และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่างๆ เช่น ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC), Facebook, Line และเว็บไซต์ของโรงเรียน	3.94	0.83	มาก
รวมเฉลี่ย	4.14	0.56	มาก

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การประเมินการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านหนองเงือก อำเภอบำรุง จังหวัดลำพูน พบว่า การบริหารจัดการโครงการตามกระบวนการบริหาร POLC ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.14$, $\sigma = 0.56$) และเมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการวางแผน (Planning) อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.18$, $\sigma = 0.48$) รองลงมา ได้แก่ ด้านภาวะการเป็นผู้นำ (Leading) อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.16$, $\sigma = 0.59$) ด้านการจัดการองค์กร (Organizing) อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.11$, $\sigma = 0.53$) และด้านการควบคุม (Controlling) อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.04$, $\sigma = 0.62$) ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการพัฒนาการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านหนองเงือก อำเภอบำรุง จังหวัดลำพูน ผู้วิจัยได้นำไปสู่การอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. สภาพปัญหาการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านหนองเงือก อำเภอบำรุง จังหวัดลำพูน

1.1. ด้านการวางแผนงาน สภาพปัญหาด้านการประชุมวางแผนงานการกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ไม่เป็นไปตามขั้นตอน นโยบายมีความซ้ำซ้อน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่รับผิดชอบโครงการไม่ได้ให้ความสำคัญในขั้นตอนการค้นหาคุณธรรมอัตลักษณ์และให้ความสำคัญเป็นโครงการรอง และไม่มีผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าร่วมวางแผนการดำเนินงานจึงทำให้การวางแผนงานเพื่อตอบสนองนโยบายมีความลำบาก ซึ่งสอดคล้องกับ บัญชร จันทรดา (2559) ด้านการวางแผนงาน โรงเรียนจะต้องบรรจุโครงการไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนและแผนปฏิบัติการผ่านคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นรายปีการศึกษา

1.2. ด้านการจัดการองค์กร สภาพปัญหาการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานไม่ครอบคลุมกิจกรรมของโครงการ มีการจัดสรรเวลาทำกิจกรรมไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน ให้เวลาตอบสนองนโยบายให้กับโครงการอื่น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานที่ไม่ชัดเจน บุคลากรมีความไม่เข้าใจในการดำเนินกิจกรรมทำให้การวางแผนตัวบุคคลในบางกิจกรรมมีความลำบาก ซึ่งสอดคล้องกับสิทธิศักดิ์ แก้วทา (2555) พบปัญหาการดำเนินงานสูงสุด คือ บุคลากรโดยครูและบุคลากรทางการศึกษาไม่มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของกระบวนการดำเนินงาน

1.3. ด้านภาวะการเป็นผู้นำ สภาพปัญหาผู้บริหารมอบอำนาจให้กับหัวหน้าสายงานมีการดำเนินงานตามสายบังคับบัญชา และมีการกำหนดทิศทางการดำเนินงานไม่ชัดเจน เกิดความล่าช้า ครูและบุคลากรส่วนใหญ่ไม่มีความมั่นใจในการนำนักเรียนร่วมทำกิจกรรมและนักเรียนแกนนำบางส่วนไม่ทราบหน้าที่ของตนเอง มีการตัดสินใจแบ่งเวลาการดำเนินกิจกรรมร่วมกับกิจกรรมอื่น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการไม่เข้าไปมีส่วนร่วมลงมือปฏิบัติทำกิจกรรมอย่างจริงจังของผู้บริหาร และหัวหน้างานครูแกนนำที่รับผิดชอบ ไม่มีการประชุมเพิ่มเติมในการขับเคลื่อนงาน และยืดหยุ่นในการบริหารจัดการมากเกินไป ซึ่งสอดคล้องกับสิทธิศักดิ์ แก้วทา (2555) ได้ศึกษาการดำเนินงานโครงการเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ครูและบุคลากรทางการศึกษาไม่มีการพัฒนาตนเองด้านคุณธรรม จริยธรรมอย่างต่อเนื่อง

1.4. ด้านการควบคุม สภาพปัจจุบันการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ไม่มีการกำหนดผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน มีการรายงานกิจกรรมที่ดำเนินการในภาพรวมของโรงเรียน ผู้บริหารให้ความสำคัญกับโครงการอื่นที่ต้องเร่งดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมก่อน โครงการไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้มีน้อยและไม่มีแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนที่สามารถนำมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ไม่มีคณะกรรมการในการนิเทศ ติดตามอย่างเป็นระบบ

ซึ่งสอดคล้องกับ สิทธิศักดิ์ แก้วทา (2555) ได้ศึกษาปัญหาการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านการติดตามและประเมินผล พบว่า ไม่มีคณะกรรมการติดตามและประเมินผล

2. พัฒนาบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านหนองเจือก อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

โรงเรียนบ้านหนองเจือกได้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านหนองเจือก อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการตามกระบวนการบริหาร POLC ดังนี้

2.1. ด้านการวางแผนงาน (Planning) มีการประชุมวางแผนงาน กำหนดแนวทางการบริหารจัดการสร้างการรับรู้ และการยอมรับของคณะครูในสถานศึกษาาร่วมกัน ศึกษาเกณฑ์ ตัวบ่งชี้ การดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรมสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรมของหน่วยงานต้นสังกัด มีการบูรณาการ กำหนดนโยบาย และกิจกรรมที่มีความใกล้เคียงกัน บรรจุลงในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการสถานศึกษา ประชุมเชิงปฏิบัติการสร้างครูแกนนำและนักเรียนแกนนำ โดยดำเนินการผ่านการประชุมร่วมกันระหว่าง ผู้บริหาร ครู ตัวแทนนักเรียนและตัวแทนผู้ปกครอง ร่วมกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์และวิธีบรรลุคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการสร้างการรับรู้ และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนจนนำไปสู่การบูรณาการนโยบาย กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สอดแทรกคุณธรรมในวิธีการที่หลากหลายช่วยลดความซ้ำซ้อนของภาระงานและมีแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับ ปุณณัตถ์ ไชยคำ (2561) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่นของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงราย ด้านการวางแผน (Planning) เน้นกระบวนการจัดการในการกำหนดเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ สำหรับช่วงเวลาในอนาคตรวมไปถึงวิธีการให้สถานศึกษาบรรลุเป้าหมาย และสอดคล้องกับ พระมหาธศรั อินธิสิทธิ์ (2563) ได้ศึกษาการบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรมสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานต้นแบบ กรณีศึกษาโรงเรียนในจังหวัดสกลนคร พบว่า การวางแผน ที่ทำให้การดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จ ได้แก่ 1) การรับรู้และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน 2) การบูรณาการคุณธรรมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนและกิจกรรมเสริมหลักสูตร

2.2. ด้านการจัดการองค์กร (Organizing) สอบถามความคิดเห็นคณะครู แต่งตั้งคณะกรรมการในการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม พิจารณาความเหมาะสมในการดำเนินงานของบุคลากรตามตำแหน่งหน้าที่ ความสนใจ ความถนัดและประสบการณ์ มีการจัดสรรงบประมาณเรียงลำดับความสำคัญ จัดสรรงบประมาณจากโครงการอื่น ๆ นำมาปรับใช้ร่วมกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การคำนึงความเหมาะสมตามภาระหน้าที่ความถนัด ประสบการณ์ และการพิจารณาจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับ สอดคล้องกับปัญชร จันทรดา (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาแนวทางการบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรมชั้นนำของโรงเรียน ภ.ป.ร.ราชวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์ ด้านการปรับโครงสร้างองค์กร มีบุคลากรรับผิดชอบ มีงบประมาณสนับสนุนการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและมีคณะกรรมการร่วมทำงาน สอดคล้องกับ ปุณณัตถ์ ไชยคำ (2561) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่นของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงราย ด้านการจัดการองค์กร (Organizing) เน้นกระบวนการจัดการในการกำหนดรูปแบบโครงสร้างขององค์กร กฎเกณฑ์ มาตรฐานที่จะใช้ควบคุมทรัพยากรเพื่อบรรลุเป้าหมาย มีการกำหนดอำนาจ หน้าที่ และความรับผิดชอบของบุคลากรตามภาระหน้าที่ตามความถนัด

2.3. ด้านภาวะการเป็นผู้นำ (Leading) ผู้บริหารมีส่วนร่วมให้คำปรึกษา สนับสนุนช่วยเหลือ พบปะพูดคุยกับคณะครูผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนคุณธรรมและครูในชั้นเรียน ลงมือปฏิบัติกิจกรรมเพื่อบรรลุเป้าหมายการเปลี่ยนแปลง (คุณธรรมอัตลักษณ์) ให้ทิศทางของการทำงานและตัดสินใจให้กับครูเมื่อครูเสนอทางเลือก กระตุ้นเสริมแรงเชิงบวกต่อการทำงาน ให้ความไว้วางใจ ผู้บริหารสถานศึกษามีการชมเชยและมอบเกียรติบัตรกับคณะครูที่มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนเอื้อต่อการส่งเสริม

คุณธรรม จริยธรรม และมีเครือข่ายกับหน่วยงานภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก เพื่อให้การดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรมเกิดการขับเคลื่อนโดยที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม มีกิจกรรมทั้งในระดับชั้นเรียนและระดับสถานศึกษาผ่านการดำเนินงานระหว่าง ผู้บริหาร ครูและนักเรียนของสถานศึกษา และผู้ปกครอง ผ่านงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ สิทธิศักดิ์ แก้วทา (2555) ได้ศึกษาแนวทางการดำเนินงาน ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดพิจิตร พบว่า บุคลากรครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของกระบวนการจัดกิจกรรม สอดคล้องกับ ปุณณัตต์ ไชยคำ (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่นของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงราย ด้านภาวะการเป็นผู้นำ (Leading) เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติให้งานที่ทำบรรลุผลสำเร็จ

2.4. ด้านการควบคุม (Controlling) ผู้บริหารมีการประชุมพูดคุยโดยการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ กับคณะครู สร้างกลไกควบคุมการขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ ติดตามงานอย่างเป็นกัลยาณมิตร ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ รับการส่งเสริมสนับสนุนจากศึกษานิเทศก์ของหน่วยงานต้นสังกัด มีการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ประเมินผลการดำเนินงานโครงการ ประชาสัมพันธ์ผลงานผ่านทางโซเชียลมีเดีย Facebook, Line และเว็บไซต์ของสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการแต่งตั้งคณะกรรมการ นิเทศ ติดตาม การดำเนินงานทำให้เกิดการดำเนินการตรวจสอบการทำงานของครูและบุคลากรในการปฏิบัติงาน ส่งเสริมให้ครูเกิดองค์ความรู้เพื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรม และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับ สิทธิศักดิ์ แก้วทา (2555) ได้ศึกษาแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดพิจิตร พบว่า ควรแต่งตั้งคณะกรรมการติดตาม และประเมินผลการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ให้ชัดเจนเหมาะสม สอดคล้องกับ ปุณณัตต์ ไชยคำ (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่นของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงราย ด้านการควบคุม (Controlling) เน้นกระบวนการบริหารจัดการ การติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานมีการดำเนินการเป็นไปตามการที่วางแผนไว้ และมีการประเมินผลให้ทราบถึงข้อบกพร่อง ที่จะต้องทำการแก้ไข สอดคล้องกับ ญัฐพร ส่งศรี (2562) ได้ทำการศึกษาการบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายบ้านโป่งที่ 3 มีการนิเทศ ติดตามงานให้คำแนะนำอย่างเป็นกัลยาณมิตร ส่งเสริมให้เกิดการสร้างนวัตกรรมและกิจกรรมมาใช้ในการพัฒนางานคุณธรรมของโรงเรียน ดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติงาน ส่งเสริมองค์ความรู้ให้แก่ครูเพื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรม และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน

3. ศึกษาผลการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านหนองเงือก อำเภอบ้านแพง จังหวัดลำพูน

จากการให้ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ และครู ประเมินคุณภาพกิจกรรมตามโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านหนองเงือก อำเภอบ้านแพง จังหวัดลำพูน พบว่า มีคุณภาพกิจกรรมตามโครงการโรงเรียนคุณธรรมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยความก้าวหน้าและความสำเร็จของกิจกรรมในโครงการโรงเรียนคุณธรรม อยู่ในระดับสูงสุด รองลงมา ได้แก่ การดำเนินกิจกรรมในโครงการโรงเรียนคุณธรรม ตามลำดับ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากโรงเรียนได้เห็นถึงความสำคัญในมิติที่ประชุมให้มีการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรมและนำเอาการบริหารตามกระบวนการ POLC (Louis A. Allen, 1958) ซึ่งประกอบไปด้วยการวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organizing) ภาวะการเป็นผู้นำ (Leading) และการควบคุม (Controlling) มาปรับใช้ในการขับเคลื่อนโครงการทำให้ครูเกิดความเข้าใจและยอมรับลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามโครงการโรงเรียนคุณธรรม

สำหรับการสัมภาษณ์ความคิดเห็นในการเข้าร่วมกิจกรรมตามโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านหนองเงือก ในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนมีความรู้สึกสนุก ตลก ดีใจ ภูมิใจ และไม่น่าเบื่อ ตื่นเต้นท้าทาย

ความสามารถ นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ได้แก่ ฟังนิทานจากครู เต้น ร้องเพลง ได้ช่วยทำความสะอาด ตกแต่งห้องเรียน รู้จักการทำโครงการช่วยกันวางแผนแก้ปัญหาในห้องเรียน นำขั้นตอนโครงการไปปรับใช้กับวิชาอื่น ๆ ปรับปรุงพฤติกรรมและคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าตนเองและตรงต่อเวลามากขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการมีส่วนร่วมของครูและนักเรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมทำให้เกิดความตระหนักในการเป็นเจ้าของร่วมกัน และเรียนรู้ในการวางแผนการทำงาน ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับ พระมหาเถรศรี อินธิสิทธิ์ (2563) ได้ศึกษาการบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรมสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานต้นแบบกรณีศึกษาโรงเรียนในจังหวัดสกลนคร พบว่า ประสิทธิภาพต่อนักเรียน ได้แก่ นักเรียนมีความตระหนักและให้ความร่วมมือในการรักษาความสะอาด มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของตนเอง มีระเบียบวินัย มีสัมมาคารวะต่อผู้อาวุโส มีจิตอาสาช่วยงานโรงเรียน เป็นแบบอย่างที่ดีได้รับการยกย่อง และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น

จากการให้ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนตอบแบบประเมินระดับการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านหนองเงือก อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน พบว่า มีการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมตามกระบวนการบริหาร POLC ในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก โดยด้านการวางแผน (Planning) มีระดับการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมตามกระบวนการบริหาร POLC สูงสุด รองลงมา คือ ด้านภาวะการเป็นผู้นำ (Leading) ด้านการจัดการองค์กร (Organizing) และด้านการควบคุม (Controlling) ตามลำดับ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนได้รับรู้และยอมรับแนวทางการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมโดยใช้กระบวนการบริหาร POLC คือ 1) ด้านการวางแผนงาน 2) ด้านการจัดการองค์กร 3) ด้านภาวะการเป็นผู้นำ และ 4) ด้านการควบคุม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ญัฐพร ส่งศรี (2562) ได้ทำการศึกษาการบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายบ้านโป่งที่ 3 พบว่า การบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรม ของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายบ้านโป่งที่ 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการวางแผนงานมีระดับการบริหารจัดการสูงสุดนั้น ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากเป็นด้านที่มีความสำคัญที่สุด และทุกโรงเรียนควรดำเนินการ ซึ่งเป็นการรวบรวมสภาพปัญหาและการประสานงานกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่าง ๆ นำมาวิเคราะห์หาแนวทางการดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรมให้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพบริบทของโรงเรียน เพื่อสร้างการรับรู้และการยอมรับ กำหนดนโยบาย จัดทำแผนพัฒนาโรงเรียนและแผนปฏิบัติการ มีกลยุทธ์การดำเนินงาน ร่วมกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ และวิธีบรรลุคุณธรรมอัตลักษณ์ ส่งเสริมพัฒนาครูแกนนำและนักเรียนแกนนำ สำหรับด้านการควบคุม มีระดับการบริหารจัดการ ต่ำกว่าอีก 3 ด้านนั้น อาจเนื่องมาจาก ในช่วงปีการศึกษาที่ผ่านมาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ซึ่งเป็นช่วงของการทดลองใช้การบริหารจัดการโครงการตามกระบวนการ POLC โรงเรียนยังอยู่ในสถานการณ์ของการเฝ้าระวังโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) จึงทำให้โรงเรียนมีข้อ จำกัดในเรื่องของ ระยะเวลาในการนิเทศ ติดตาม ประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียนเกิดความไม่ต่อเนื่อง และทำให้ผู้บริหาร พระสอนศีลธรรม คณะครูและบุคลากรทางการศึกษารู้สึกว่าการดำเนินงานในด้านการควบคุม นิเทศ ติดตามงาน ประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่น้อยเกินไปและไม่ต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะจากการทำวิจัย

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลไปใช้ประโยชน์

1. ด้านการวางแผนงาน ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการประชุมวางแผนงานเพื่อสร้างความเข้าใจและความร่วมมือจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อหาแนวทางการดำเนินงานที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาและวางกลยุทธ์วิธีการบริหารจัดการโครงการเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่สถานศึกษากำหนด

2. ด้านการจัดการองค์กร ผู้บริหารควรพิจารณาความเหมาะสมของครูและบุคลากรทางการศึกษาจากตำแหน่งหน้าที่เดิม ความสนใจ ความถนัด และประสบการณ์ มีการมอบหมายงานให้ชัดเจนและไม่ทับซ้อนมากเกินไป จัดตั้งคณะกรรมการเป็นทีมงานขับเคลื่อนการดำเนินงานร่วมดำเนินการขับเคลื่อนทั้งโรงเรียน

3. ด้านภาวะการเป็นผู้นำ ผู้บริหารควรมีส่วนร่วมให้คำปรึกษาสนับสนุนช่วยเหลือ เป็นผู้นำทางวิชาการ พบปะคณะครูผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนคุณธรรมและครูในชั้นเรียน กระตุ้นเสริมแรงเชิงบวก ส่งเสริมสร้างค่านิยมที่ดีเอื้อต่อการทำงานเพื่อให้การดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรมเกิดการขับเคลื่อนโดยที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม

4. ด้านการควบคุม ผู้บริหารควรมีการนิเทศ ติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานโครงการโรงเรียนคุณธรรมอย่างสม่ำเสมอ มีการนิเทศติดตามอย่างเป็นกัลยาณมิตร แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งในระดับชั้นเรียน และระดับโรงเรียนและควรปรับปรุง พัฒนาแนวทางการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมที่สามารถนำมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาเป็นประจำทุกปี

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมเพื่อหาและพัฒนาวิธีการซึ่งจะนำมาสู่ความสำเร็จของโรงเรียนต่อไป

2. ควรมีการศึกษาการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมในระดับที่สูงขึ้น เช่น ระดับกลุ่มเครือข่าย ระดับเขตพื้นที่การศึกษา เพราะบริบทสภาพแวดล้อมการดำเนินงานที่แตกต่างกัน อาจส่งผลต่อการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมเพื่อจะได้นำข้อมูลมาใช้ในการกำหนด กระบวนการบริหาร กลยุทธ์การบริหาร รูปแบบการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมที่มีประสิทธิภาพต่อไปในแต่ละพื้นที่

3. ควรมีการศึกษาการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมระหว่างหน่วยงานโรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหา แนวทางการบริหารจัดการว่าเหมือนหรือแตกต่างกันหรือไม่ เพื่อนำไปสู่การกำหนดรูปแบบการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2553 (ฉบับที่ 3). กรุงเทพฯ: บริษัทสยาม สปอร์ต ซินดิเคท จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- บัญชา จันทรดา. (2559). การพัฒนาแนวทางการบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรมชั้นนำของโรงเรียน ภ.ป.ร.ราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ (การค้นคว้าอิสระหลักสูตรพัฒนานักบริหารระดับสูง). สำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ: สถาบันพัฒนาครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา.
- ณัฐพร ส่งศรี. (2562). การบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายบ้านโป่งที่ 3. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 712-724.
- ดาวพงษ์ รัตนสุวรรณ. (2563). พระบรมราโชบายด้านการศึกษาในสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร. สืบค้นจาก <https://www.bic.moe.go.th/images/stories/120170702-The-Education-Act.pdf>
- ปัทมวดี วีรภักดี และคณะ. (2560). คู่มือกระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมทำอย่างไรให้ประสบความสำเร็จ. นนทบุรี: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ปยุตต์ ชาญคำ. (2561). การพัฒนารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่นของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงราย. วารสารการวิจัย กาสละองค์ความรู้ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ปีที่ 12 ฉบับที่ 2, 29-53.

- พระมหาธศรี อินธิสิทธิ์. (2563). การบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรมสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานต้นแบบ กรณีศึกษาโรงเรียนในจังหวัดสกลนคร. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- โรงเรียนบ้านหนองเงือก. (2562). รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self-Assessment Report: SAR) ประจำปีการศึกษา 2562. รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา, 10-12.
- สาริตา เจนเข้ว่า และ เสวียน เจนเข้ว่า. (2560). การเป็นนักบริหารมืออาชีพในยุคไทยแลนด์ 4.0 (Being the Professional Manager in Thailand 4.0 Era). วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา, 267-276.
- สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพฯ: บริษัท ธนาเพรส จำกัด.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1. (2563). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2563. ลำพูน: สำนักงาน, 171-180.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563. กรุงเทพฯ: สำนักงาน, 30.
- สิทธิศักดิ์ แก้วทา. (2555). แนวทางการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดพิจิตร (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

ภาษาอังกฤษ

Allen, L. A. (1958). Management and Organization. New York: McGraw-Hill.